

ارائه‌ی مدل شناسایی پتانسیل های دانشگاهی در بهبود فضای کسب و کار صنایع کوچک

حسین کاشفی علی‌پور^۱، احمد اصلی‌زاده^{۲*}

^۱کارشناسی ارشد، گروه مدیریت، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
^۲استادیار، گروه مدیریت، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (عهده‌دار مکاتبات)
تاریخ دریافت: خرداد ماه ۱۳۹۹، اصلاحیه: تیرماه ۱۳۹۹، پذیرش: تیرماه ۱۳۹۹

چکیده

این پژوهش با هدف ارائه‌ی مدل شناسایی پتانسیل های دانشگاهی در بهبود فضای کسب و کار صنایع کوچک با رویکرد به فرهنگ ملی در ایران شکل گرفت. روش این پژوهش علی - مقایسه ای است و به توصیف شرایط مربوط میپردازد. جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان دانشگاهی فعال در عرصه‌ی کسب و کار است که با روش هدفمند قضاوتی تعداد ۳۸۵ نفر بر اساس فرمول کوکران به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند. بررسی های تحلیلی و صورت پذیرفته از تحلیل مدل معادلات ساختاری در ارتباط با این فرضیه گواه بر این موضوع بود که پتانسیل های دانشگاهی تأثیری معنادار و اثر بخش بر بهبود کسب و کار صنایع کوچک دارند. مدل طراحی شده ابزاری کارآمد در شناسایی مولفه های اثر گذار بر بهبود کسب و کار صنایع کوچک با تکیه بر پتانسیل های دانشگاهی و فرهنگ ملی است.

واژه های اصلی: پتانسیل دانشگاهی، فرهنگ ملی، کسب و کار کوچک، استارت آپ.

۱- مقدمه

بسیاری از کشورهای پیشرفته و در حال توسعه است. در این راستا دانشگاه ها می توانند ضمن ارائه آموزش های علمی و تخصصی به دانشجویان، با طراحی دوره های کارشناسی ارشد و دکتری و یا طراحی دروس کارآفرینی و کارآموزی برای کلیه رشته های تحصیلی به پرورش خصلت های کارآفرینانه و مهارت های فنی تخصصی فارغ التحصیلان خود موجب افزایش تربیت نیروی انسانی فعال جهت تزریق به فضای کسب و کار کوچک و همچنین افزایش میزان عرضه کارآفرین به بازار کار شوند تا با شناخت و فرصت های تازه، زمینه های توسعه و پیشرفت اقتصادی فراهم گردد. به خصوص در سال های اخیر در کشور عزیزمان ایران نیز بسیاری از دانشگاه ها با ایجاد مراکز کارآفرینی و توسعه آموزش کارآفرینی به دانشجویان و برگزاری دوره های مختلف آموزشی کوشش فراوانی نموده اند [۴].

۲- پیشینه پژوهش

در مطالعات داخل کشور در مرجع [۱] به بررسی نقش کارآفرینی (علمی)

با ظهور فناوری های جدید در تولید، تحولاتی در روش های تولید، توزیع و ساختار تشکیلاتی بنگاه ها پدید آمده است و به اهمیت بنگاه های کوچک و متوسط افزوده است. این بنگاه ها با داشتن مزیت هایی چون بهره‌وری و توان نوآوری بالا، منسجم بودن از نظر ساختار و مدیریت، انعطاف با تغییرات و نیازهای بازار، عدم وجود پیچیدگی های مدیریتی و کمک به توازن درآمد، می توانند نقش موثری در توسعه اشتغال و کارآفرینی ایفا نمایند لذا سازگاری و تطابق شرایط اقتصاد ایران با کسب و کارهای کوچک و متوسط، ضرورت ارائه راهبردها و سیاست های کلان توسعه بنگاه های کوچک و متوسط و راهکارهای عملیاتی متناسب را همگام با تغییرات اقتصاد جهانی بیش از پیش کرده است [۶]. بر این اساس دولت ها به منظور تضمین رقابت در بازار آزاد و جلوگیری از انحصار بنگاه های بزرگ، همیشه استراتژی های ویژه ای را برای ارتقای کسب و کار بنگاه های کوچک و متوسط اتخاذ نموده اند به گونه ای که بنگاه های کوچک و متوسط می توانند بستر مناسبی برای ایجاد صنایع رقابت پذیر محسوب شوند [۲]. لذا ایجاد و حمایت از بنگاه های کوچک و متوسط یکی از اولویت های اساسی در برنامه های رشد و توسعه اقتصادی در

*aslizadeha@yahoo.com

را که مشارکت فعال با معتبرترین دانشگاه های اقتصادی در رومانی دارند، تحلیل نموده است. بر اساس نتایج تحقیق مشخص شد دانشگاه‌ها از طریق هدف‌گذاری، دانش و ارتباطات و برنامه‌های عملی می‌تواند تاثیر مستقیمی بر تربیت نیروی انسانی بازار کسب و کار تاثیر بگذارد.

به طور کلی دانشگاه‌ها از طریق فرایند تدوین رسالت و اهداف خود، فرایند به کارگیری تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات، برگزاری برنامه‌های علمی و مشارکت در تحقیقات بازار و فرهنگ ملی می‌توانند بر بهبود فضای کسب و کار و سطح فرهنگ ملی تاثیر بگذارند. در این زمینه، ایفای نقش فرهنگی در آموزش عالی از جمله وظائف درخشانی است که تاریخ آن با سوابق علم و پیشرفت دانش و تحولات آن عجین است. امروزه به واسطه پیچیدگی ساختارهای وسیع و عظیم اجتماعی اقتصادی قواعدی که از نگاه سیستمی برای تعیین وظائف اصلی دانشگاه ها صورت گرفته، در ظاهر محدودیت هائی برای تاثیرگذاری آن ایجاد کرده است [۷].

سؤال اصلی در این پژوهش این است که؛ چه مدلی می‌توان جهت شناسایی پتانسیل های دانشگاهی در بهبود فضای کسب و کار صنایع کوچک با رویکرد به فرهنگ ملی در ایران ارائه نمود.

۳- روش شناسی پژوهش

روش این پژوهش علی- مقایسه ای است و به توصیف شرایط مربوط می‌پردازد. جامعه آماری تحقیق شامل خبرگان دانشگاهی فعال در عرصه‌ی کسب و کار است که با روش هدفمند قضاوتی تعداد ۳۸۵ نفر بر اساس فرمول کوکران به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند. در این تحقیق به منظور سنجش مدل مورد بررسی تحقیق و مولفه‌های مرتبط با آن از پرسشنامه تلفیقی از دیگر ابزار استفاده گردید. روائی این پرسشنامه از طریق روائی محتوایی و تایید خبرگان و روائی سازه به تایید رسید و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفت. در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل عاملی تاییدی و مدل معادلات ساختاری (SEM) توسط نرم‌افزار AMOS استفاده شد.

۴- تجزیه و تحلیل داده ها

به منظور بررسی نرمال بودن توزیع نمونه از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده گردید که نتایج به این شرح بدست آمد:

دانشگاهی در ایجاد کسب و کار پرداخته‌اند. این تحقیق که به شیوه‌ی مروری و کتابخانه‌ای انجام شده است. بر اساس نتایج تحقیق، فعالیت‌ها و پتانسیل‌های دانشگاه جهت تاثیر بر کسب و کار عبارتند از: صدور مجوز، اختراعات، ایجاد شرکت‌های جدید، تسهیل انتقال فناوری از طریق انتقال مراکز فناوری، پارک‌های علم و رشد. در مرجع [۳] به بررسی تاثیر دانشگاه کارآفرین بر کسب و کارهای دانش بنیان پرداخته‌اند. روش تحقیق کاربردی است و از منظر متدولوژی، علمی- مروری و مبتنی بر مرور ادبیات نظری در حیطه موضوع مورد مطالعه می باشد. نتایج تحقیق نشان داد در دانشگاه کارآفرین به زیرساخت های اطلاعاتی توجه خاصی می‌شود و این زیرساخت ها بر رشد تولیدات اثر دارد زیرا این زیرساخت ها منجر به اثربخشی توزیع دانش و اطلاعات، بهبود فرایند تولید، تعمیق سرمایه، پیشرفت فناوری و کیفیت نیروی کار می شود. در بررسی عوامل موثر در تدوین استراتژی های برندسازی دانشگاه های مبتنی بر آموزش الکترونیکی نتایج پژوهش حاکی از آن است که عوامل بنگاهی/دانشگاهی، عوامل محیطی خارجی، عوامل محیطی داخلی و عوامل ادراک دانشجو، تاثیر مثبت و معناداری بر تدوین استراتژی های برندسازی دانشگاه های آموزش الکترونیکی دارند [۱۳]. در مرجع [۱۷] دانشگاه های "نسل چهارم" و توسعه منطقه ای دانش به عنوان دارایی اصلی تولید تبدیل شده است، به عنوان یک موتور جدید توسعه اقتصادی محسوب می شود، در نتیجه نقش دانش، نوآوری، فن آوری و یادگیری برای بازنگری مجدد ضروری است. این همچنین می تواند با این واقعیت حاصل شود که حضور نوآوری اساسا رقابت پذیری مناطق را تعیین می کند و نوآوری مستمر برای به دست آوردن جایگاه رقابتی ضروری است. ما می توانیم اشاره کنیم که حاشیه رقابت اقتصادهای توسعه یافته عمدتا به توانایی آنها در ایجاد و استفاده از دانش بستگی دارد. در مرجع [۱۶] مقررات آموزش در یک دانشگاه شیلی ۳ سال پس از تبدیل به آموزش مبتنی بر شایستگی نتایج نشان می دهد که شیوه های تدریس استفاده می شود بر خلاف مفاهیمی است که باید در یک سیستم با قابلیت حضور داشته باشند، از جمله کلاس های درس معلم محور که ارزش گذاری امتحانات در آن بیش از مهارت های تسلط است. مرجع [۲۲] در مطالعه ای نشان دادند که پیاده سازی رویکرد دانشگاهی جامع امری مهم و اثر گذار در بهبود فضای اقتصادی و کسب و کارهای موجود برخاسته از آن بر مبنای قانون دانش و علوم می باشد. مرجع [۲۱] در تحقیقی به رابطه‌ی دانشگاه و محیط کسب و کار پرداخته‌اند. این مقاله اشکال مشارکتی را که توسط دانشگاه ها و بازارتجارت صورت می‌گیرد، ارائه کرده و نظرات و دیدگاه های کارفرمایان

جدول (۱): آزمون کلموگروف اسمیرنوف

معناداری	آماره	مولفه
۰/۲۱۶	۴/۸۱۵	فرایند تدوین رسالت و اهداف دانشگاه
۰/۴۱۵	۵/۵۱۵	فرایند بکارگیری تکنولوژی IT
۰/۴۴۸	۴/۹۶۵	فصلنامه‌ها و نشریات علمی دانشگاهی
۰/۲۱۱	۴/۳۹۵	فرایند برنامه ریزی گردهمایی های علمی
۰/۳۷۳	۵/۸۸۹	فرهنگ ملی
۰/۵۵۴	۵/۲۲۱	بهبود فضای کسب و کار

با توجه به معناداری بالای ۰/۰۵ فرض صفر رد میگردد و توزیع نمونه نرمال و امکان انجام آزمون پارامتریک بلامانع است.

جدول (۲): ماتریکس همبستگی متغیرهای تحقیق

بهبود فضای کسب و کار	فرهنگ ملی	فرایند برنامه ریزی گردهمایی های علمی	فصلنامه‌ها و نشریات علمی دانشگاهی	فرایند بکارگیری تکنولوژی IT	فرایند تدوین رسالت و اهداف دانشگاه	
					۱	فرایند تدوین رسالت و اهداف دانشگاه
				۱	**۰/۶۱	فرایند بکارگیری تکنولوژی IT
			۱	**۰/۴۸	**۰/۵۸	فصلنامه‌ها و نشریات علمی دانشگاهی
		۱	** ۰/۶۴	**۰/۵۲	**۰/۶۹	فرایند برنامه ریزی گردهمایی های علمی
	۱	**۰/۵۹	**۰/۶۰	**۰/۵۵	**۰/۶۶	فرهنگ ملی
۱	**۰/۵۵	**۰/۵۷	**۰/۵۵	**۰/۶۷	**۰/۶۲	بهبود فضای کسب و کار

**P<01

*P<05

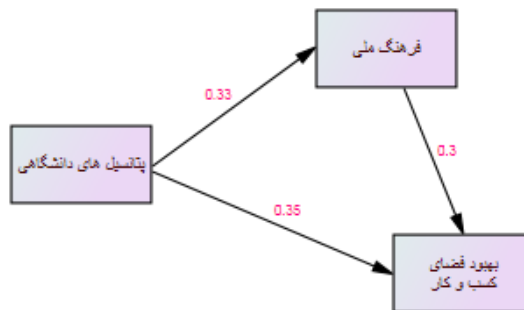
- پتانسیل های دانشگاهی بر فرهنگ ملی در ایران تاثیر معنادار دارد.
- فرهنگ ملی در ایران بر بهبود فضای کسب و کار صنایع کوچک تاثیر معنادار دارد

نتایج حاصل از روابط همبستگی پیرسون در بین متغیرهای تحقیق نشان می دهد که بین همه مولفه های تحقیق همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. از آنجا که ضرایب همبستگی متغیرها معنادار بود، امکان استفاده از روش مدلسازی معادلات ساختاری فراهم شد.

۵- یافته های پژوهش

- در الگوی معادلات ساختاری برای مشخص شدن چگونگی و میزان تأثیر متغیرهای مکنون بر یکدیگر از الگوی استاندارد و برای نشان دادن معناداری این تأثیرات از الگوی معناداری و برای ارزیابی برازش مدل از

- پتانسیل های دانشگاهی بر بهبود فضای کسب و کار صنایع کوچک تاثیرشاخصهای برازندگی استفاده شده است. معنادار دارد.

شکل (۱): الگوی مدل معادلات ساختاری پتانسیل‌های دانشگاهی

عوامل به خوبی متغیرهای مکنون شامل فرهنگ ملی و بهبود فضای کسب و کار را پیش‌بینی و بررسی می‌نماید.

الگوی مدل معادلات ساختاری موجود نشان می‌دهد بار عاملی تمامی متغیرهای آشکار از سطح مشخص ۰/۳ بیشتر می‌باشد، بنابراین این

جدول (۳): شاخص‌های برازندگی مدل معادلات ساختاری

شاخص‌های آماری	χ^2	AGFI	GFI	CFI	RMSEA
مقدار برازش	۴۹۷/۲۱	۰/۹۳	۰/۹۳	۰/۹۰	۰/۰۳۳

جدول (۴): بررسی مقدار t -value محاسبه شده در الگوی مدل معادلات

ساختاری

معنی‌داری	آماره	مؤلفه
۰/۰۰۱	۱۱/۸	پتانسیل‌های دانشگاهی
۰/۰۰۱	۱۱/۴	فرهنگ ملی

مدل یابی معادلات ساختاری دارای شاخص‌های برازندگی و مدل ساختاری است. متداول‌ترین روش برای برآورد بهترین برازندگی در روش SEM بیشینه‌ی احتمالی نامیده می‌شود. از مجموعه آماره‌های برازش مربوط به مدل ۵ عامل: χ^2 ، ۱، AGFI، ۲، GFI، ۳، CFI، ۴، RMSEA در این مدل اندازه‌گیری گردید. دو شاخص AGFI و GFI هر چه به یک نزدیک باشند برازش کامل مدل را نشان می‌دهند و کمبود شاخص RMSEA به منزله‌ی مطلوبیت برازش مدل است. شاخص هر چه به یک نزدیکتر باشد، مطلوبیت (CFI) برازندگی تطبیقی بیشتر مدل را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه $AGFI=0.93$ ، $GFI=0.93$ ، $CFI=0.90$ می‌باشند و در این شاخص‌های برازش هر چه میزان بدست آمده نزدیکتر به ۱ باشد نشان دهنده برازش مناسب‌تر است و با توجه به اینکه میزان RMSEA برابر با ۰/۰۳۳ می‌باشد که هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد نشان دهنده برازش مناسب‌تر است. این مدل دارای برازش بسیار مناسبی می‌باشد و تمام ساختارها معنادار و منطبق بر مدل است.

¹ Adjusted Goodness of Fit Index

² Goodness of Fit Index

³ Comparative Fit Index

⁴ Root Mean Square Error of Approximation